

УДК 392.5:748.692.5(477.87+[438+437.6])=161.2)

Т. В. Саварин,

кандидат філологічних наук, доцент

(Тернопільський державний медичний університет ім. І. Я. Горбачевського)

tanya-savaryn@rambler.ru

НАЙВИЗНАЧНІШІ ДОСЛІДНИКИ ЛЕМКІВСЬКОГО ВЕСІЛЬНОГО ФОЛЬКЛОРУ КІНЦЯ ХІХ – ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ

У статті відзначено заслуги Якова Головацького, Філарета Колесси та Володимира Гнатюка у вивченні лемківського весільного фольклору, ініціювання вченими порівняльного підходу. Детально проаналізовано праці дослідників, зокрема "Народные песни Галицкой и Угорской Руси" Я. Головацького. Цінними для дослідження південнолемківського фольклору є праці В. Гнатюка, зокрема "Весілля в Керестурі". В розвідках Ф. Колесси вперше подана наукова характеристика музичного діалекту лемків.

Своєрідність і міжетнічний контекст розвитку лемківської весільної обрядовості та пісенності здавна цікавили багатьох дослідників. Правда, на стані цих досліджень позначились історичні територіальні розмежування лемківського етнографічного регіону, і вони відбувалися нерівномірно. За трактуванням відомого дослідника лемківського фольклору Миколи Сивицького, "Пряшівщина й Закарпаття, приналежні колись до Угорщини, займали на південних схилах Карпат суцільну велику територію, тому сильніше притягували увагу дослідників. Досить сказати, що коли публікації етнографічних матеріалів з "Угорської Русі" до Першої світової війни досягли багатьох томів, то галицька Лемківщина за той час не діждалася ні одного. Зацікавлення духовними здобутками галицької Лемківщини дещо зросло в міжвоєнний період, але воно концентрувалося на дослідженні мови й матеріальної культури, натомість самотнім томом галузі духовної культури була тільки праця Філарета Колесси про лемківські пісні. Врешті після Другої світової війни, коли на півдні дослідження української культури зайнялися державні установи під наглядом Чехословацької та Словацької Академії Наук, виселення лемків з півночі зліквідувало й базу можливих досліджень" [1: 2: 14].

На стані досліджень культури Лемківщини позначилися штучне розмежування регіону і політичні обставини. Як зауважив М. Сивицький, "національне відродження Галичини, яке почалося в 30-х роках ХІХ ст. від "Руської трійці" та розгорнулося з "Весною народів" 1848 року, розкотилося довкруги Львова, охопило Перемищину, але не пробилось на Лемківщину, зустрінувшись тут з протидією москвофілів" [1: 2: 14].

Першим дослідником, який справді по-науковому підійшов до записування лемківського фольклору був Яків Головацький. Згідно з дослідженням М. Мушинки, за зразком видань фольклору інших народів, які вже на початок ХІХ ст. мали солідні збірники, Я. Головацький вирішив якнайповніше представити фольклор найзахідніших українських земель. Уже на початку 50-х років він звернувся до численних збирачів західноукраїнського фольклору з проханням надсилати йому матеріали [2: 75]. Великий збірник за редакцією Я. Головацького "Народные песни Галицкой и Угорской Руси" побачив світ у 1878 році [3]. У третьому томі цього збірника поміщено розділ "Весільні пісні, зібрані у лемків-гірняків" О. Торонського (священника і гімназійного вчителя з Дрогобича) [Т. III, кн. I: 366-398]. У другому томі група весільних пісень із позначкою "З Сяноцької округи" [Т. II: 116-129], як зауважив Р. Кирчів, належить до записів Івана Бірецького – одного з перших збирачів зразків народної творчості на Лемківщині. Але ім'я збирача цих пісень не згадано [4: 56].

Я. Головацький у передмові відмітив, що народ галицько-руський, тобто український, супроводжує весілля обрядами і піснями, в яких вся увага звернена на значення шлюбу. Вказав, що лемківські весільні пісні за змістом і музикою є надзвичайно гарними. Описуючи весільні обряди лемків, Я. Головацький зазначив, що він не має на увазі всіх лемків, а тільки жителів між ріками Вислок і Вислокою над Яслом (притока Вислоки), тобто західну частину Північної Лемківщини. Я. Головацький писав, що хоча весільний обряд і пісні лемків збереглися у всій своїй чистоті, однак вже на захід від ріки Вислока багато елементів втрачено, спостерігається чимало запозичень із словацького весілля.

Весільний обряд у лемків, що його зібрав О. Торонський, а опублікував Я. Головацький, складається з трьох розділів, а третій, у свою чергу, ділиться на п'ять підрозділів. Усі весільні обряди супроводжуються піснями, подано близько шістдесяти текстів. У додатку до збірника Головацького названі прізвища респондентів.

Весільні пісні упорядник збірника назвав "ладкання" (ладкати, тобто співати весільні пісні). Ця назва вказує на древність, давність весільної пісенності. Я. Головацький наголосив, що незважаючи на нашарування різних епох, у ладканнях відчуються звуки віддаленої старовини. У них є згадки про насильницькі захоплення нареченої, боротьбу двох сторін – князя і княгині, стріляння з луків і пушок, торги і купівля нареченої, примирення сторін, словом, є народна весільна драма з визначеними ролями, хоровими піснями, яка потребує великого числа учасників: старости, свати, свахи, свашки, дружби, дружки та ін.

Учений дотримувався думки, що пісні північно-західного погір'я лемків двоякі: одні мають "руській" (місцевий) вид, другі ж запозичені або перероблені зі словацьких чи польських народних пісень. Перші за мовою чистіші, другі ж переповнені словакізмами чи полонізмами.

Збірник Я. Головацького містить і багатий матеріал з Пряшівщини (Південна Лемківщина), а саме: записи О. Духновича, О. Павловича, А. Кралицького, В. Сухого, Михайла Бескида та інших.

Найбільше опубліковано у цьому збірнику записів А. Кралицького – учителя з села Чабики на Лабірщині. Це одна з найвидатніших постатей культурного життя закарпатських українців XIX століття – літератор, історик, етнограф. За трактуванням М. Мушинки, уже в 60-ті роки XIX ст. Кралицький надсилав фольклорні твори М. Драгоманову, публікував їх на сторінках "Сборника Галицко-русской Матицы", журналів "Слово", "Галичанин", часто використовував їх у своїй літературній творчості [2: 76]. Із записів А. Кралицького, Я. Головацький помістив близько 30 пісень різних жанрів. Серед них балади, рекрутські і військові пісні, ліричні, жартівливі тощо. Тут же опублікований і його цікавий опис народного весілля Лабірщини (Т. III, кн. II: 412-433). Опис викладено російською мовою, але репліки старостів і сватів подано лабірською говіркою. До опису додано 16 весільних пісень.

Я. Головацький публікував пісні без особливих втручань у тексти, хіба що в деяких випадках переставив порядок строф, в інших – поділив пісню на кілька частин, поєднавши тексти різних пісень. До пісень додав паспортизацію, назви сіл у паспортизації іноді спотворено. Хоча Я. Головацький подав прізвища всіх своїх респондентів, але ідентифікувати записи цих збирачів інколи буває важко, бо не завжди у них позначено місце запису та прізвище записувача.

Недоліком видання, як вважають дослідники, було недооцінювання діалектних особливостей, аби не "роздробляти без потреби єдину мову...", що зазначив сам упорядник [1: 2: 17].

Збірник Я. Головацького "Народные песни Галицкой и Угорской Руси" був найвизначнішою в XIX столітті публікацією різножанрового пісенного матеріалу з Лемківщини.

Ще одним дослідником, який цікавився фольклором південних лемків (Пряшівщина), був відомий український фольклорист Володимир Гнатюк. В. Гнатюка вважають "справжнім піонером збирання і дослідження народної творчості українців Пряшівщини" [2: 79].

За М. Мушиною, ще будучи студентом Львівського університету, В. Гнатюк поставив собі за мету особисто відвідати всі західноукраїнські землі й дослідити їх мову і народну творчість. З надзвичайним ентузіазмом і енергією приступив він до здійснення цієї благородної мети. Вперше В. Гнатюк відвідав територію Пряшівщини у 1896 році. Упродовж кількох тижнів він досліджував народну прозу шістьох сіл колишнього Снинського повіту. У 1897 р. відвідав українські поселення в Бачці, де ґрунтовно дослідив мову і культуру тих українських переселенців зі Східної Словаччини, які понад 200 років жили в чужому середовищі [2: 79].

Відвідавши колишню так звану "Угорську Русь" шість разів (1895-1903), В. Гнатюк зібрав тут колосальний матеріал, опублікований у шести томах "Етнографічних матеріалів з Угорської Русі" та в низці інших праць (їх налічується понад сто). Ці матеріали ще й досі є неперевершеним джерелом пізнання українського фольклору Закарпатської України, Пряшівщини, Бачки й Банату [5: 9].

З-поміж шести експедицій на "Угорську Русь" найпліднішою була його подорож у Бачку 1897 року у села Руський Керестур та Коцур. Бачванські українці переселилися туди в XVIII ст., головним чином з території Пряшівщини, а це, як відомо, батьківщина лемків. За два з половиною місяці дослідник записав майже половину всіх своїх угро-руських матеріалів: 430 пісень, 220 прозових творів, детальний опис керестурського весілля. "На підставі зібраного матеріалу В. Гнатюк написав цілу низку наукових та науково-популярних статей, у яких незаперечно довів українське походження бачківських колоністів" [5: 9].

Однією із таких визначних фольклористичних праць В. Гнатюка була опублікована в 1908 році – "Весілля в Керестурі" [6]. Розвідка має велике значення у фольклористиці, насамперед, тому, що "вона є першим і досі єдиним описом весільної обрядовості русинів Бачки" [5: 54]. В. Гнатюк зробив цей опис ретроспективно: під час запису весільний обряд у такій формі вже не існував, дослідник реконструював його зі спогадів молодих літ своїх оповідачів.

На думку М. Мушинки, "весільний обряд русинів Бачки зберіг майже всі елементи, привезені з їх первісної батьківщини – Східної Словаччини" [5: 56].

У своїх записах В. Гнатюк велику увагу приділяв точності запису, передаючи найтонші особливості народної мови. Досить широко дослідник торкався питань взаємозв'язків і взаємовпливів українців із сусідніми народами, приділяючи увагу їх побуту і культурі. Особливу вагу мають Гнатюкові праці для вивчення українсько-словацьких етнокультурних та історичних зв'язків. Таким чином, його записи входять у загальнослов'янський етнокультурний контекст. Це й дає право вважати В. Гнатюка найвизначнішим професійним збирачем й дослідником фольклору Закарпаття у міжетнічному середовищі. Іншою особливістю його записів було те, що він, крім своїх записів, подавав також паралельні зразки з інших джерел. Так, у вищезгаданій праці дослідник до десяти весільних пісень наводить паралелі з піснями, поданими у збірнику "Етнографічні матеріали з Угорської Русі", Т. III [7] та в збірнику Якова Головацького "Народные песни Галицкой и Угорской Руси", Т. II [3].

Одночасно з подорожами по Закарпатті В. Гнатюк продовжував у 1895-1903 роках збирацьку роботу в Галичині. На думку відомого дослідника його творчості М. Яценка, "цей період був не тільки найбільш плідним, а й основним у діяльності Гнатюка – збирача народної творчості" [8: 122]. Основними пунктами збирацької роботи були села теперішніх Стрийського, Старосамбірського районів Львівської області та Монастирського району Тернопільської області. Увага дослідника до цих сіл не була випадковою. Саме у них йому пощастило знайти феноменальних оповідачів – Касю Семінську та Гриця Оліщака Терлецького [8: 122]. На основі зібраних записів В. Гнатюк опублікував працю "Бойківське весілля в Мшанці (Старосамбірського повіту)" [9].

Та найбільшим внеском у дослідження весільних обрядів і пісень у фольклористичній спадщині вченого є збірник "Українські весільні обряди і звичаї" [10], який, крім вступної статті упорядника, містить десять описів весілля з різних сіл України, насамперед, Західної. Перед кожним з цих описів дослідник вказував дату і місце запису, ім'я та прізвище оповідача.

На жаль, як вважають дослідники творчості В. Гнатюка, це були лише часткові описи родинно-побутової обрядовості регіонального характеру. Учений мріяв видати цілі корпуси цього звичаєво-обрядового матеріалу подібно до того, як видав збірники колядок, гаївок, коломийок та інших фольклорних жанрів. "Однак видавничі можливості не дозволили йому здійснити цей намір" [11: 83].

Як зазначив М. Мушинка, "у ряді статей та рецензій В. Гнатюк подав свій погляд на питання еволюції народних обрядів, причому питання походження обряду ніколи не стояло в центрі його уваги. Значно більше уваги приділяв питанням історичного розвитку та поширення обрядів на певній конкретній території" [11: 83].

Значимість Гнатюка-фольклориста полягає ще й в тому, що разом з рідним, він цікавився й чужим, сусідським слов'янським і західноєвропейським фольклором, завжди брав його для порівняння при дослідженні рідного [8: 273]. Таким чином, засобами порівняльного методу дослідник уводив український фольклор у міжнародний контекст, показав його генетичні корені, змістовне та естетичне багатство, етнокультурну вагу, національну своєрідність. В. Гнатюк став у шеренгу тих українських народознавців (М. Драгоманов, Ф. Вовк, І. Франко та ін.), з якими рахувався міжнародний науковий світ.

Підвалини до вивчення музичного фольклору українського населення Карпат заклав у своїх працях видатний український вчений Філарет Колесса. Найвизначніший з цього погляду є збірник "Народні пісні з Галицької Лемківщини – тексти й мелодії" [12]. Заслуговує на увагу вступна стаття до цього видання "Порядкування й характерні признаки лемківських пісенних мелодій", де автор проаналізував окремі мелодії лемківських пісень. "Народні пісні з Галицької Лемківщини" – це величезна збірка пісень, яка нараховує понад 800 мелодій з численними паралелями до інших слов'янських мелодій. Майже увесь зібраний матеріал у цій праці дослідник записав під час трьох поїздок на Лемківщину. Під час цієї експедиції Ф. Колесса зібрав 269 пісень.

У праці Ф. Колесси вперше виступає галицька Лемківщина зі своїм величезним багатством пісень. Та все ж таки, як і у двох попередніх збірниках Головацького і Верхратського, у цій праці не повністю висвітлена вся пісенна краса цього чудового краю.

Цінною є думка Ф. Колесси про те, що, незважаючи на спільну генетичну спорідненість Лемківщини з іншими частинами української батьківщини, лемківські народні пісні виявляють багато локальних особливостей не лише в мелодіях, але й у текстах.

Але, незважаючи на особливості, якими відзначаються лемківські мелодії, лемківський музичний діалект, підкреслив Ф. Колесса, "виявляє в своїх основах і типових формах безсумнівну приналежність до українського матірнього пня й нерозривну спільність з іншими українськими діалектами музичними, відбігаючи від них головню лиш у своїй надбудові, у новіших верствах пісенних, які носять на собі помітні признаки впливу західних і південних сусідів" [13: LV].

У збірнику Ф. Колесси є й весільні пісні. Учений наголосив, що з усіх обрядових пісень весільні ще й досі найбільше збереглися на Лемківщині, але лише мала їх частина є подібною за формою вірша й мелодією до загальноукраїнських весільних пісень. Лемківські весільні пісні, на думку дослідника, творять окремий тип. Він також вказав на те, що під час весілля лемки співають багато пісень (переважно жартівливих), які не виявляють тісного зв'язку з окремими актами весільного обряду і навіть своїми мелодіями відрізняються від весільних пісень. Ф. Колесса подав паралелі до окремих весільних пісень. Зокрема, зазначив, що від поляків лемки перейняли до весільного репертуару пісню "Ой хмелю, хмелю". Польська весільна пісня "Oj przyjechali żołnierze z obozu" на лемківському ґрунті втратила зв'язок з весільним обрядом. Дослідник вважав, що в лемківських обрядових піснях взагалі мало знаходимо паралелей з піснями західних сусідів. Цінною є думка про те, що весільні пісні лемків є неподібними ні на польські, ні на словацькі, а є загальноукраїнськими з певними локальними особливостями.

У цей же період (1911 р.) Ф. Колесса відвідав і територію Пряшівщини. Він був першим фольклористом, який зацікавився мелодіями народних пісень цього регіону. У двох селах – Цигелка і Творожець – учений записав 55 пісень з мелодіями, головним чином ліричних [2: 83]. Ці пісні увійшли в його збірник "Народні пісні з Південного Підкарпаття" [14]. Доповнюють цю працю зібрані вченим

матеріали на закарпатській Лемківщині, що ввійшли до його публікації "Народні пісні з Підкарпатської Русі" (Ужгород, 1938) та дослідницька розвідка "Старовинні мелодії українських обрядових пісень (весільних і колядок) на Закарпатті" [15]. За трактуванням М. Мушинки, сам Ф. Колесса вважав ці записи лише початком зацікавлення народною музикою Пряшівщини. Вони вразили його багатством мелодій, впливами сусідніх народів, своєрідним карпатським колоритом, що бере свій початок у далекому минулому [2: 83].

Праці Ф. Колесси особливо знамениті тим, що в них уперше подана на основі глибокого фахового аналізу обширного народнопісенного матеріалу наукова характеристика музичного діалекту лемків. Цінність становлять і подані в книзі науково зафіксовані і опрацьовані словесні тексти пісень, зокрема весільних.

Продовжуючи опрацювання зв'язків української народної пісенності з піснями інших слов'янських народів, Ф. Колесса написав невеличку, але дуже важливу працю – "Карпатський цикл народних пісень, спільних українцям, словакам, чехам і полякам" [2]. У цій книзі Ф. Колесса показав образ убогого кам'янистого лемківського краю, населення якого в той час мусило мандрувати по Чехословаччині, Польщі й інших краях у пошуках заробітку. Цими ж шляхами мандрували в обох напрямках і мотиви численних пісень та балад, які переносили лемківські заробітчани з одного краю в інший. Тут же наведено паралелі до окремих весільних пісень.

Хоч записів Колесси й небагато, але вони дуже цінні, бо стали фундаментом для ґрунтовного дослідження музичного фольклору Пряшівщини, яке почалось після Другої світової війни [2: 83].

Отож, довготривалий процес вивчення фольклору Лемківщини характерний, насамперед, працями емпіричного змісту з принагідними теоретичними міркуваннями і висновками, зокрема в працях Я. Головацького, В. Гнатюка, Ф. Колесси та ін. Наукові розвідки цих дослідників стали міцним підґрунтям для подальшого дослідження лемківського фольклору. У XXI столітті все більш відчутною в українській фольклористиці стає потреба в дослідженнях українського регіоналізму не тільки емпіричного рівня, а й теоретичного. Тому можна без перебільшення сказати, що вихід у світ праці Романа Кирчіва "Із фольклорних регіонів України" [17] є новим етапом теоретичного осмислення українського фольклорного регіоналізму, в тому числі стосовно Лемківщини.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Лемківщина. Земля – Люди – Історія – Культура : у 2-х т. // Записки Наук. товариства імені Шевченка. – Т. 206 (історично-філософська секція). – Нью-Йорк ; Париж ; Сідней ; Торонто, 1988. – Т. 1. – 568 с. ; Т. 2. – 345 с.
2. Мушинка М. Фольклор Пряшівщини в працях українських та російських вчених і сучасний стан його дослідження / М. Мушинка // Слов'янське літературознавство і фольклористика. – К. : Наук. думка, 1968. – Вип. 4. – С. 72–89.
3. Головацкий Я. Народные песни Галицкой и Угорской Руси / Я. Головацкий // Издание Императорского общества Истории и Древностей Российских при Московском университете. – М., 1878. – Т. I. – 387 с. ; Т. II. – 841 с. ; Т. III. – кн. I. – 523 с. ; кн. II. – 556 с.
4. Кирчів Р. Сподвижник "Руської трійці" фольклорист Іван Бірецький / Р. Кирчів // Записки Наукового товариства імені Шевченка. – Львів, 1992. – Т. 223. Праці секції етнографії та фольклористики. – С. 45–62.
5. Мушинка М. Володимир Гнатюк – перший дослідник життя і народної культури русинів-українців Югославії / М. Мушинка. – Руський Керестур, 1967. – 69 с.
6. Гнатюк В. Весіле в Керестурі (Бач-бодрогської столиці, в полудневій Угорщині) / В. Гнатюк // Матеріали до української етнології. – Львів, 1908. – Т. X. – С. 30–80.
7. Гнатюк В. Етнографічні матеріали з Угорської Русі : у 6-ти т. / В. Гнатюк // Етнографічний збірник. – Львів, 1897. – Т. III. – 236 с. ; 1898. – Т. IV. – 254 с. ; 1900. – Т. IX. – 284 с. ; 1909. – Т. XXV. – 248 с. ; 1910. – Т. XXIX. – 318 с. ; 1911. – Т. XXX. – 355 с.
8. Яценко М. Володимир Гнатюк. Життя і фольклористична діяльність / М. Яценко / Ін-т мистецтвознавства, фольклору та етнографії АН УРСР. – К. : Наук. думка, 1964. – 286 с.
9. Гнатюк В. Бойківське весіле в Мшанці (Старосамбірського повіта) / В. Гнатюк // Матеріали до української етнології. – Львів, 1908. – Т. X. – С. 1–29.
10. Гнатюк В. Українські весільні обряди і звичаї / В. Гнатюк // Матеріали до української етнології. – Львів, 1918. – Т. 19–20. – С. 1–197.
11. Мушинка М. Володимир Гнатюк. Життя та його діяльність в галузі фольклористики, літературознавства та мовознавства / М. Мушинка // Записки Наукового товариства ім. Шевченка. – Париж ; Нью-Йорк ; Сідней ; Торонто, 1987. – Т. 207. Праці філологічної секції. – 332 с.
12. Колесса Ф. Народні пісні з галицької Лемківщини. Тексти й мелодії / [зібрав, упорядкував й пояснив д-р Філарет Колесса]. – Львів : з друкарні Наук. товариства імені Шевченка, 1929. – Т. LXXXII. – 469 с., ноти. – Етнограф. Збірник. Видає Етнографічна комісія Наук. товариства імені Шевченка. – Т. 39–40.
13. Колесса Ф. Передне слово / Ф. Колесса // Народні пісні з галицької Лемківщини. Тексти й мелодії. – Львів : з друкарні Наук. товариства імені Шевченка, 1929. – Т. LXXXII. – С. X–LV.
14. Колесса Ф. Народні пісні з Південного Підкарпаття. Тексти й мелодії із вступною розвідкою / Ф. Колесса // Науковий збірник тов. "Просвіта" в Ужгороді за рік 1923. – Ужгород, 1923. – Річник 2. – С. 122–142. – Окр. відб. : Ужгород, 1923. – 83 с.

15. Колесса Ф. Старовинні мелодії українських обрядових пісень (весільних і колядок) на Закарпатті / Ф. Колесса // Музикознавчі праці / АН УРСР. Ін-т мистецтвознавства, фольклору та етногр. ім. М. Т. Рильського. – К. : Наук. думка, 1970. – С. 368–397.
16. Колесса Ф. Карпатський цикл народних пісень (спільних українцям, словакам, чехам і полякам) / Ф. Колесса // Sbornik prací I Sjezdu Slovanských filologů v Praze. – Praha, 1929. – Sv. 2. – С. 93–114.
17. Кирчів Р. Из фольклорних регіонів України. Нариси й статті / Р. Кирчів. – Львів : Ін-т народознавства НАН України, 2002. – 349 с.

Матеріал надійшов до редакції 20.09. 2011 р.

Саварин Т. В. Самые выдающиеся исследователи лемковского свадебного фольклора конца XIX – начала XX столетия.

В статье отмечены заслуги Якова Головацкого, Филарета Колессы и Владимира Гнатюка в изучении лемковского свадебного фольклора, инициирование учеными сравнительного подхода. Детально проанализированы труды исследователей, в частности "Народные песни Галицкой и Угорской Руси" Я. Головацкого. Большую ценность для исследования юголемковского фольклора имели труды В. Гнатюка, в частности "Свадьба в Керестуре". В трудах Ф. Колессы впервые представлена научная характеристика музыкального диалекта лемков.

Savaryn T. V. The Most Outstanding Researchers of the Lemkiv Wedding Folklore at the End of the XIX – the Beginning of the XX Century.

James Golovatskiy, Filaret Kolessa and Volodymyr Hnatiuk's merits are noted in the article, especially in the study of the lemkiw wedding folklore, initiated by the scientists of comparative approach. The researchers' works were analyzed in details, including "Folk Songs of Galician and Ugrian Rus" by J. Golovatskiy. The works by V. Hnatiuk were valuable in the research of the south lemkiw folklore, mainly "Wedding in Keresturi". In discoverings by F. Kolessa the scientific characteristic of lemkiw musical dialect was provided for the first time.